

Anexa nr. 8

Programe de examen
pentru disciplina

Istorie

Examenul național de bacalaureat - 2030
Învățământ liceal

TABEL CENTRALIZATOR AL PROGRAMELOR DE EXAMEN

Nr. crt.	Cod programă de examen (BAC)	Proba	Raportare (TC / TC+CS / CS)	Filiera	Profilul	Specializarea/Domeniul/ Calificările profesionale
1.	IST_P1	E – prima probă	TC+CS	Teoretică	Umanist	Specializarea științe sociale
2.	IST_P2	E – a doua probă	TC+CS	Teoretică	Umanist	Specializarea filologie
3.	IST_P3	E – a doua probă	TC	Vocațională	Artistic	Specializarea muzică, toate secțiunile și subsecțiunile Specializarea conservare-restaurare bunuri culturale Specializarea arte vizuale Specializarea coregrafie, toate secțiunile Specializarea arta actorului
4.	IST_P4	F	TC	Teoretică Tehnologică Vocațională	Real Toate profilurile Toate profilurile	Toate specializările Toate specializările Toate specializările

Anexa nr. 8.1. Programa de examen pentru disciplina *Istorie* – IST_P1 (TC+CS)

- *Proba E – prima probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea științe sociale*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istorie* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – prima probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat**, **domeniile de conținut** și **conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025 și nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul utilizează informații din surse istorice, analizează evenimente și procese istorice, argumentează și formulează judecăți de valoare, utilizează gândirea critică, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului (*TC / TC+CS*) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istorie*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate
CG2	Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice
CG3	Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice
CG4	Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

CG1 – Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate
IX.CS1.2	Explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice
X.CS1.1	Utilizarea conceptelor istorice în descrierea evenimentelor și proceselor istorice desfășurate în contexte naționale și internaționale
X.CS1.2	Compararea evenimentelor și proceselor istorice similare din perioade sau spații diferite (naționale și internaționale) folosind diferite criterii
XI.CS1.1	Clasificarea evenimentelor și proceselor istorice după criterii sociale, economice, politice și culturale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS1.2	Argumentarea importanței evenimentelor și proceselor istorice prin raportare la contextul epocii
XII.CS1.1	Formularea de puncte de vedere argumentate referitoare la impactul unor evenimente și procese istorice asupra lumii contemporane
XII.CS1.2	Corelarea evenimentelor și proceselor istorice naționale și internaționale pentru a analiza evoluția societății

CG2 – Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață
IX.CS2.2	Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice
X.CS2.1	Corelarea informațiilor din surse multiple pentru a formula opinii
X.CS2.2	Clasificarea informațiilor oferite de surse istorice după criterii diverse pentru a realiza comparații
XI.CS2.1	Analizarea critică a surselor pentru a explica fapte și procese istorice
XI.CS2.2	Explicarea punctelor de vedere identificate în surse istorice
XII.CS2.1	Argumentarea unei perspective personale asupra unui subiect istoric pe baza informațiilor din surse
XII.CS2.2	Evaluarea relevanței și credibilității informațiilor din surse în rezolvarea unor situații-problemă din viața cotidiană

CG3 – Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite
IX.CS3.2	Recunoașterea elementelor civice și culturale care contribuie la identitatea Europei contemporane
X.CS3.1	Compararea aspectelor de organizare politică, socială și economică în diverse epoci istorice
X.CS3.2	Motivarea necesității respectării drepturilor fundamentale ale omului, folosind fapte istorice
XI.CS3.1	Explicarea evoluției comunităților umane din perspective politice, sociale și economice
XI.CS3.2	Argumentarea contribuției diversității culturale la dezvoltarea societății
XII.CS3.1	Argumentarea relevanței unor experiențe istorice pentru înțelegerea societății contemporane
XII.CS3.2	Justificarea contribuției identităților culturale românești și ale minorităților naționale la democrația europeană

CG4 – Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS4.1	Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric
X.CS4.1	Realizarea de prezentări pe teme istorice, utilizând diverse mijloace, inclusiv digitale și de IA
X.CS4.2	Relatarea faptelor și proceselor istorice pe baza unor repere date
XI.CS4.1	Integrarea informațiilor din surse variate pentru realizarea unor eseuri argumentative
XII.CS4.1	Prezentarea unor demersuri civice valorificând critic experiența istorică

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	1.1. Colonizarea greacă. Polisul și formele de guvernare – Atena și Sparta • direcții ale colonizării, metropole și colonii – Milet, Corint, Agrigentum, Efes • <i>polisul</i>: organizare și conducere • oligarhie, tiranie, democrație, • cetățeni, meteci, perieci, sclavi Studiu de caz: Cetățeni - drepturi și obligații 1.2. Roma antică. De la Regalitate la Imperiu: expansiune și romanizare • regalitate, republică, imperiu • evoluția instituțiilor • expansiune și organizarea provinciilor • procesul de romanizare • cotidianul urban Studiu de caz: Legile celor XII Table 1.3. Modele culturale în lumea greco-romană • educație și cunoaștere în lumea greco-romană • arta greacă: proporții, armonie, echilibru • arhitectura romană
2. Moștenirea timpurilor îndepărtate	2.1. Geții și dacii de la Burebista la Decebal. Cucerirea romană • formarea și evoluția statului dac • tarabostes, comati • politeism • războaiele daco-romane • Domițian, Traian • Apollodor din Damasc • Adamclisi, Columna lui Traian Studiu de caz: Societatea și cultura statului dac (sec I. î.Hr – I d.Hr.)
3. De la cucerirea romană la etnogeneză	3.1. Constituirea Daciei romane. Civilizația materială și spirituală • organizarea provinciei • procesul de romanizare • structuri sociale • cultură și spiritualitate • căi de comunicație • Constitutio Antoniniana 3.2. Dacia post-aureliană între continuarea romanizării și migrațiile din secolele al III-lea - al IX-lea • retragerea aureliană • continuitate și romanizare • invaziile barbare • romanitate orientală • ruralizarea economiei • răspândirea creștinismului • Sava Gotul • Dobrogea Studiu de caz: Dobrogea între secolele I-VII 3.3. Etnogeneza românească • sinteza daco-romană • aportul slavilor

Domenii de conținut	Conținuturi
	● formarea limbii române ● teoria continuității ● teorie imigraționistă
4. Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală	4.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană ● organizarea societății medievale ● ierarhia feudală ● domeniul feudal ● viața omului între ritmurile naturii și credință ● orașul medieval: organizare, activități, conducere ● autonomie și privilegii urbane: Bruges, Lübeck 4.2. Biserica în Evul Mediu ● Marea Schismă ● lupta pentru investitură ● papa Grigore al VII-lea și împăratul Henric al IV-lea ● excomunicare ● <i>Dictatus Papae</i> ● Concordatul de la Worms 4.3. Cruciadele. Ciocnirea civilizațiilor ● Prima Cruciadă, Cruciada a IV-a ● ordine militaro-religioase ● Cavalerii Ioaniți 4.3. Evoluții politice: centralizarea statală ● centralizare statală (Anglia și Franța) ● monarhia stărilor ● Alienor de Aquitania ● fărâmițare politică
5. Statele medievale românești	5.1. Contextul central și est-european al constituirii statelor medievale românești ● prezența bizantină la Dunăre între secolele al X-lea - al XIV-lea ● influențele lumii catolice: Ungaria și Polonia ● Țaratul vlaho-bulgar ● Ioan Asan al II-lea ● Episcopia Cumaniei ● invazia mongolă Studiu de caz: Cruciadă și comerț la Marea Neagră în Evul Mediu 5.2. Transilvania medievală. Locul românilor în Regatul Ungariei ● românii în <i>Cronica Notarului Anonim</i> ● voievodate, țări ● sași, secui, cavaleri teutoni ● statutul Transilvaniei în cadrul Regatului Ungariei ● comite, vicevoievod ● Congregația Generală a Stărilor ● răscala de la Bobâlna ● „<i>Unio Trium Fratrum</i>” 5.3. Începuturile statalității medievale românești: Țara Românească și Moldova ● <i>Diploma Cavalerilor Ioaniți</i> ● descălecat, întemeiere ● criza dinastică din Regatul Ungariei ● raporturile cu regii angevini și Polonia ● Negru-Vodă, Basarab I

Domenii de conținut	Conținuturi
	• Posada • Dragoș, Bogdan Studiu de caz: Dobrogea și despoții ei. Cucerirea otomană 5.4. Instituții și viață de stat între Bizanț și lumea Occidentală • constituirea și atribuțiile instituțiilor politice • întemeierea Mitropoliei • organizare militară, administrativă și judecătorească
6. Țările Române între Europa creștină și Imperiul Otoman în secolele al XIV-lea - al XVI-lea	6.1. Diplomatie, conflict și echilibrul puterii în relațiile internaționale • expansiunea otomană în Balcani • cruciada târzie • vasalitate, suzeranitate • strategii și tactici militare • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare • Vladislav Jagello, Sigismund de Luxemburg, Mahomed al II-lea 6.2. Politica internă a domnilor români între legitimitate și contestare • relațiile domn-boieri • ctitorii și relația cu Biserica • susținerea orașelor • fiscalitate • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Petru Rareș Studiu de caz: Cetăți și curți domnești. Viața de curte 6.3. Societatea medievală. Elite și supuși • caracteristicile ordinii sociale • familii boierești/nobiliare, clerul, orașenii • moșneni/răzeși • iobagi/șerbi, rumâni/vecini • imunități, obligații • robi domnești/mănăstirești • bir, revoltă, fuga de pe moșie • Elena Rareș, Doamna Chiajna, Isabela Jagellon 6.4. Geneza principatului Transilvaniei: evoluție social-economică și politică • bătălia de la Mohács • dominație otomană • <i>națiuni privilegiate</i> • Reforma religioasă, toleranță, confesiuni recepte • Dietă • statutul românilor • Soliman Magnificul, Ioan Zapolya, Sigismund Zapolya 6.5. Regimul politico-juridic și economic al dominației otomane • autonomie • firman • tribut • obligații economice și militare • integrarea statelor românești în sistemul otoman • levantini • Radu de la Afumați, Petru Rareș • Mihai Viteazul - Unirea Țărilor Române Studiu de caz: Autoritate voievodală și aspirații boierești

Domenii de conținut	Conținuturi
	Studiu de caz: Simbolistica autorității domnești
7. Zorii Modernității 1601-1711/1716	7.1. Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Viața politică la mijlocul secolului al XVII-lea ● consolidarea puterii domnești ● pravilă ● reforme economice, administrative, juridice și culturale ● seimeni, dorobanți ● impactul conflictelor regionale: Polonia, Rusia și cazacii zaporojeni 7.2. Transilvania de la dominația otomană la provincie habsburgică. Unirea cu Biserica Romei ● asediul Vienei (1683) – implicarea domnilor români ● Tratatul de la Blaj ● Diploma leopoldină din 1691 ● organizarea Transilvaniei sub habsburgi ● Cancelaria Aulică, Guberniul ● confruntarea dintre filo-habsburgi și filo-otomani 7.3. Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Opțiunile politice ale Țărilor Române la cumpăna secolelor al XVII-lea - al XVIII-lea ● relațiile diplomatice cu puterile vecine ● schimbarea statutului domniei ● <i>partide boierești</i> ● mazilire ● începuturile modernizării administrative
8. Modernitatea – o nouă viziune asupra lumii	8.1. Iluminismul și noile idei despre om și societate ● educație și rațiune, gândirea critică ● drepturi naturale, civile, contract social ● opinia publică ● noi principii de guvernare ● apariția enciclopediilor ● John Locke, Jonathan Swift, Montesquieu, Voltaire, Jean-Jacques Rousseau, Denis Diderot Studiu de caz: Adam Smith
9. Modernitatea în spațiul românesc	9.1. Românii în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea ● <i>Problema Orientală</i> ● regim fanariot – statut politico-juridic ● ocupație militară și pierderi teritoriale în timpul războaielor ruso-austro-otomane ● Pacea de la Passarowitz (1718) ● Pacea de la Belgrad (1739) ● Pacea de la Kuciuk-Kainargi (1774) Studiu de caz: Războiul ruso-turc din 1806-1812 și implicațiile sale pentru Principatele Române 9.2. Epoca Luminilor în Transilvania ● Unirea cu Biserica Romei ● reformismul habsburgic ● <i>Edictul de Toleranță</i> ● <i>Școala Ardeleană. Afirmarea latinității</i> ● Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan ● Ioan Inochentie Micu-Klein ● Petru Maior

Domenii de conținut	Conținuturi
	9.3. Inițiative și acțiuni de modernizare în spațiul românesc în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea ● reformele lui Constantin Mavrocordat și Iosif al II-lea ● reformismul boieresc - memoriile de la Focșani și Șistov ● Partida Națională ● proiecte de Constituții ● <i>Supplex Libellus</i> (1744); <i>Supplex Libellus Valachorum</i> (1791) Studiu de caz: Mișcarea petiționară românească - cale de emancipare și modernizare 9.4. Revenirea la domniile pământene. Regulamentele Organice ● Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821) ● Convenția de la Akkerman (1826) ● Tratatul de la Adrianopol (1829) ● Protectorat ● Regulamentele Organice ● Alexandru Ghica, Gheorghe Bibescu, Mihail Sturdza Studiu de caz: Organizarea învățământului în limba română: Școala de la Sfântul Sava
10. Secolul națiunilor	10.1. Ideologii politice și curente culturale în secolul al XIX-lea ● acțiuni revoluționare la începutul secolului al XIX-lea ● liberalism, naționalism conservatorism, socialism ● romantism, realism, simbolism, impresionism 10.2. Revoluțiile de la 1848-1849: libertate, unitate și schimbare ● drepturi cetățenești, mișcări naționale ● revoluțiile din Franța, statele italiene, Confederația Germană, Imperiul Habsburgic ● Giuseppe Garibaldi ● Napoleon al III-lea 10.3. Formarea statelor moderne din Europa în a doua jumătate a secolului al XIX-lea ● unificare, stat națiune, Zollverein ● Italia și Germania ● Camillo Cavour ● Otto von Bismarck
11. Emanciparea politică și națională	11.1. Generația pașoptistă și idealul național ● locotenență domnească ● naționalism ● liberalism politic ● proiecte politice pașoptiste ● activitatea din emigrație Studiu de caz: „Frăția” și Nicolae Bălcescu 11.2. Unirea Principatelor Române de la 1859 și domnia lui Alexandru Ioan Cuza de la Congresul de la Paris (1856) la recunoașterea internațională a unirii ● Reformele ● Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris (1864) - domnia autoritară 11.3. Carol I – modernizarea și consolidarea politică a României ● Aducerea Prințului străin ● Constituția din 1866 ● vot censitar

Domenii de conținut	Conținuturi
	● Războiul de Independență (1877-1878) ● Regatul ● partide politice ● acțiuni de politică externă (1878-1914) Studiu de caz: Integrarea Dobrogei 11.4. Societatea românească la cumpăna secolelor al XIX-lea și al XX-lea (economie, societate, cultură) ● politica „Prin noi înșine” ● politica „Pașilor mărunți” ● Academia Română ● legislația modernă ● capitalul străin și infrastructurile moderne ● problema agrară ● instituțiile culturale Studiu de caz: Junimea Studiu de caz: Spiru Haret și modernizarea învățământului românesc 11.5. Situația românilor din afara granițelor statului român ● deznaționalizare ● dualismul austro-ungar ● gubernie ● partide și grupări politice românești din Transilvania, Basarabia și Bucovina ● <i>Memorandum</i> Studiu de caz: Curente politice și culturale: Socialismul, Semănătorismul, Poporanismul
12. Mondializare, cooperare și conflict la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	12.1. Conflictul care a schimbat lumea - „Marele Război” ● război total, neutralitate ● capitulare, armistițiu ● refugiați 12.2. Conferința de Pace - noile frontiere. Societatea Națiunilor ● Cele 14 puncte ● autodeterminare ● reparații de război ● securitate colectivă ● minorități naționale ● revizionism ● Woodrow Wilson, Georges Clemenceau, David Lloyd George, Vittorio Emanuele Orlando
13. De la război la pace. România și Întregirea Națională	13.1. „Marele Război” și unificarea națională ● participarea României la război ● viața cotidiană ● Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România ● ratificarea actelor unirii ● Regele Ferdinand I, Regina Maria 13.2. România în relațiile internaționale în perioada interbelică ● autodeterminare națională ● noua diplomatie și Tratatul de Pace din 1919-1920 ● securitate colectivă și alianțe regionale - Mica Înțelegere și Antanta Balcanică ● revizionism ● Take Ionescu

Domenii de conținut	Conținuturi
	Nicolae Titulescu Studiu de caz: Regina Maria și Ion I.C. Brătianu la Conferința de Pace
14. Democrație și totalitarism. Al Doilea Război Mondial	11.1. Dinamica statelor democratice - votul universal, parlamentarism, pluralism, alegeri libere - activism civic - mișcarea feministă. Eleanor Roosevelt - mass - media - reforme sociale 14.2. Regimurile totalitare interbelice: comunism, fascism, nazism - instaurarea și evoluția regimurilor totalitare - monopol ideologic - poliție politică: CEKA/NKVD/OVRA/Gestapo - cultul personalității - partid unic, organizații de masă, teroare, represiune Studiu de caz: „Arhipelagul Gulag” 14.3. Al Doilea Război Mondial- un conflict global - sfere de influență - război fulger - deportări, Holocaust, mișcare de rezistență, - bomba atomică - regim de ocupație militară - Coaliția Națiunilor Unite, capitularea puterilor Axei - Winston Churchill, arhitectul rezistenței britanice, Richard Sorge
15. Democrație și autoritarism. Al Doilea Război Mondial	15.1. Evoluții politice în România interbelică - Constituția din 1923 - sistem electoral - partide democratice și extremiste - criza dinastică - regimul de autoritate monarhică al lui Carol al II-lea Studiu de caz: Alegerile parlamentare din 1937 15.2. Diversitate etnică și confesională. Statutul minorităților naționale - unificarea legislativă - majoritate și minorități etnice și confesionale - partide etnice - politici educaționale și culturale Studiu de caz: Instituții religioase ale minorităților 15.3. Societate, cultură și economie în România interbelică - reforma agrară (1918-1921) - politicile interbelice privind industria și comerțul: neoliberalismul, politica „porților deschise” și corporatismul - Marea Criză Economică - tradiționalism și sincronism Studiu de caz: Grupul cultural „Criterion” 15.4. România în anii celui de-Al Doilea Război Mondial - sferele de influență și pierderile teritoriale - de la regimul național-legionar la regimul antonescian - Holocaustul - participarea României la campaniile militare (1941-1945) 23 august 1944

Domenii de conținut	Conținuturi
16. De la „Războiul Rece” la istoria recentă	16.1. „Războiul Rece”. Un nou sistem internațional • Cortina de Fier • <i>doctrina îndiguirii</i> • bipolaritate ideologică • formarea NATO și a Pactului de la Varșovia • crize sistemice și destindere • cursa înarmărilor • <i>Declarația Universală a Drepturilor Omului</i> • Nikita S. Hrușciov, John F. Kennedy, Ronald Reagan 16.2. Lumea postbelică între reconstrucția democratică și evoluția regimurilor comuniste • integrare europeană • democrația postbelică • Cominform, CAER • criza regimurilor comuniste • <i>perestroika, glasnost</i> • zidul Berlinului • crizele energetice • decolonizarea și problemele sudului global • Mao Zedong • Papa Ioan Paul al II-lea • Margaret Thatcher • Helmut Kohl Studiu de caz: 1989- Anul revoluțiilor democratice
17. Regimul comunist. Revenirea la democrație și integrarea euro-atlantică	17.1. Drumul către totalitarism (1944-1947) • Convenția de Armistițiu (1944) • sovietizare • coalițiile guvernamentale (1944-1945) • activitatea guvernului dr. Petru Groza • alegerile din 1946 • desființarea pluralismului politic • înlăturarea monarhiei Studiu de caz: Greva regală 17.2. Regimul comunist în perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej • „democrația populară” • Constituțiile din 1948 și 1952 • lupta pentru putere în structurile comuniste • naționalizare, etatizare, colectivizare • economie planificată • politicile represive • construcția Blocului Estic (Cominform, C.A.E.R., Tratatul de la Varșovia) Studiu de caz: România între U.R.S.S. și R.P.Chineză în anii ‘60 17.3. Regimul comunist în perioada Nicolae Ceaușescu • Constituția din 1965 • construcția partidului-stat • noile „revoluții” în industrie, agricultură și cultură • cultul personalității • politica externă de la deschidere la izolaționism • criza sistemului din anii ‘80 Studiu de caz: Arhitectura comunistă

Domenii de conținut	Conținuturi
	17.4. România în tranziția către democrație și economie de piață • Revoluția din 1989 • forme de organizare politică (1989-1991) • societate civilă • Fenomenul „Piața Universității” • „mineriadele” • Constituția din 1991 • alegerile și alternanța la putere • privatizare 17.5. Integrarea euro-atlantică a României • evoluția României de la structurile Blocului Estic la Pactul de la Snagov (1990-1995) • aderarea României la N.A.T.O. și integrarea în U.E. • migrația Studiu de caz: Participarea României la misiunile de pace sub egida O.N.U.

Anexa nr. 8.2. Programa de examen pentru disciplina Istorie – IST_P2 (TC+CS)

- *Proba E – a două probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istorie* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat**, **domeniile de conținut** și **conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025 și nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul utilizează informații din surse istorice, analizează evenimente și procese istorice, argumentează și formulează judecăți de valoare, utilizează gândirea critică, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului (*TC / TC+CS*) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istorie*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate
CG2	Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice
CG3	Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice
CG4	Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

CG1 – Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate
IX.CS1.2	Explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice
X.CS1.1	Utilizarea conceptelor istorice în descrierea evenimentelor și proceselor istorice desfășurate în contexte naționale și internaționale
X.CS1.2	Compararea evenimentelor și proceselor istorice similare din perioade sau spații diferite (naționale și internaționale) folosind diferite criterii
XI.CS1.1	Clasificarea evenimentelor și proceselor istorice după criterii sociale, economice, politice și culturale
XI.CS1.2	Argumentarea importanței evenimentelor și proceselor istorice prin raportare la contextul epocii

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XII.CS1.1	Formularea de puncte de vedere argumentate referitoare la impactul unor evenimente și procese istorice asupra lumii contemporane
XII.CS1.2	Corelarea evenimentelor și proceselor istorice naționale și internaționale pentru a analiza evoluția societății

CG2 – Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață
IX.CS2.2	Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice
X.CS2.1	Corelarea informațiilor din surse multiple pentru a formula opinii
X.CS2.2	Clasificarea informațiilor oferite de surse istorice după criterii diverse pentru a realiza comparații
XI.CS2.1	Analizarea critică a surselor pentru a explica fapte și procese istorice
XI.CS2.2	Explicarea punctelor de vedere identificate în surse istorice
XII.CS2.1	Argumentarea unei perspective personale asupra unui subiect istoric pe baza informațiilor din surse
XII.CS2.2	Evaluarea relevanței și credibilității informațiilor din surse în rezolvarea unor situații-problemă din viața cotidiană

CG3 – Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite
IX.CS3.2	Recunoașterea elementelor civice și culturale care contribuie la identitatea Europei contemporane
X.CS3.1	Compararea aspectelor de organizare politică, socială și economică în diverse epoci istorice
X.CS3.2	Motivarea necesității respectării drepturilor fundamentale ale omului, folosind fapte istorice
XI.CS3.1	Explicarea evoluției comunităților umane din perspective politice, sociale și economice
XI.CS3.2	Argumentarea contribuției diversității culturale la dezvoltarea societății
XII.CS3.1	Argumentarea relevanței unor experiențe istorice pentru înțelegerea societății contemporane
XII.CS3.2	Justificarea contribuției identităților culturale românești și ale minorităților naționale la democrația europeană

CG4 – Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS4.1	Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric
X.CS4.1	Realizarea de prezentări pe teme istorice, utilizând diverse mijloace, inclusiv digitale și de IA
X.CS4.2	Relatarea faptelor și proceselor istorice pe baza unor repere date
XI.CS4.1	Integrarea informațiilor din surse variate pentru realizarea unor eseuri argumentative
XII.CS4.1	Prezentarea unor demersuri civice valorificând critic experiența istorică

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Moștenirea timpurilor îndepărtate	1.1. Geții și dacii de la Burebista la Decebal. Cucerirea romană ● formarea și evoluția statului dac ● tarabostes, comati ● politeism ● războaiele daco-romane ● Apollodor din Damasc ● Adamclisi, Columna lui Traian Studiu de caz: Societatea și cultura statului dac (sec I. î.Hr – I d. Hr.)
2. Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	2.1. Roma antică de la Regalitate la Imperiu ● regalitate, republică, imperiu ● evoluția instituțiilor ● „cursus honorum” (scara onorurilor) ● expansiunea teritorială și organizarea provinciilor ● procesul de romanizare
3. De la cucerirea romană la etnogeneză	3.1. Constituirea Daciei romane. Civilizația materială și spirituală ● organizarea provinciei ● procesul de romanizare ● structuri sociale ● cultură și spiritualitate ● căi de comunicație ● Constitutio Antoniniana 3.2. Dacia post-aureliană între continuarea romanizării și migrațiile din secolele al III-lea - al IX-lea ● retragerea aureliană ● continuitate și romanizare ● invaziile barbare ● romanitatea orientală ● răspândirea creștinismului ● Dobrogea Studiu de caz: Dobrogea între secolele I- VII 3.3. Etnogeneza românească ● sinteza daco-romană ● aportul slavilor ● formarea limbii române ● teoria continuității ● teoria imigraționistă
4. Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală	4.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană ● organizarea societății medievale ● ierarhia feudală ● domeniul feudal ● viața omului între ritmurile naturii și credință ● orașul medieval: organizare, activități, conducere Studiu de caz: Veneția de la republică la mare putere maritimă 4.2. Biserica în Evul Mediu ● Marea Schismă ● lupta pentru investitură ● papa Grigore al VII-lea și împăratul Henric al IV-lea ● excomunicare

Domenii de conținut	Conținuturi
	• <i>Dictatus Papae</i> • Concordatul de la Worms
5. Statele medievale românești	5.1. Contextul central și est-european al constituirii statelor medievale românești • prezența bizantină la Dunăre între secolele al X-lea - al XIV-lea • influențele lumii catolice: Ungaria și Polonia • Țaratul vlaho-bulgar • Ioan Asan al II-lea • invazia mongolă 5.2. Transilvania medievală. Locul românilor în Regatul Ungariei • românii în <i>Cronica Notarului Anonim</i> • voievodate, țări • sași, secui, cavaleri teutoni • organizarea voievodatului ca provincie a Regatului Ungariei • Congregația Generală a Stărilor • răscoala de la Bobâlna • „<i>Unio Trium Fratrum</i>” 5.3. Începuturile statalității medievale românești: Țara Românească și Moldova • <i>Diploma Cavalerilor Ioaniți</i> • descălecat, întemeiere • criza dinastică din Regatul Ungariei • raporturile cu regii angevini și Polonia • Negru-Vodă, Basarab I • Posada • Dragoș, Bogdan 5.4. Instituții și viață de stat între Bizanț și lumea Occidentală • constituirea și atribuțiile instituțiilor politice • întemeierea Mitropoliei • organizarea militară, administrativă și judecătorească
6. Țările Române între Europa creștină și Imperiul Otoman în secolele XIV-XVI	6.1. Diplomatie, conflict și echilibrul puterii în relațiile internaționale • expansiunea otomană în Balcani • cruciada târzie • strategii și tactici militare • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare • Vladislav Jagello, Sigismund de Luxemburg, Mahomed al II-lea 6.2. Politica internă a domnilor români între legitimitate și contestare • relațiile domn-boieri • ctitorii și relația cu Biserica • susținerea orașelor • fiscalitate • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Petru Rareș Studiu de caz: Cetăți și curți domnești. Viața de curte 6.3. Societatea medievală. Elite și supuși • caracteristicile ordinii sociale • familii boierești/nobiliare • clerul • orășenii • moșneni/răzeși

Domenii de conținut	Conținuturi
	• iobagi/șerbi, rumâni/vecini • robi • imunități, obligații • Elena Rareș, Doamna Chiajna, Isabela Jagellon 6.4. Geneza principatului Transilvaniei: evoluție social-economică și politică • bătălia de la Mohács • dominație otomană • <i>națiuni privilegiate</i> • Reforma religioasă, toleranță, confesiuni recepte • Dietă • statutul românilor 6.5. Regimul politico-juridic și economic al dominației otomane • autonomie • firman • tribut • obligații economice și militare • integrarea statelor românești în sistemul otoman • levantini • Radu de la Afumați, Petru Rareș • Mihai Viteazul - Unirea Țărilor Române
7. Zorii Modernității 1601-1711/1716	7.1. Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Viața politică la mijlocul secolului al XVII-lea • consolidarea puterii domnești • pravilă • reforme economice, administrative, juridice și culturale • seimeni, dorobanți • impactul conflictelor regionale: Polonia, Rusia și cazacii zaporojeni 7.2. Transilvania de la dominația otomană la provincie habsburgică. Unirea cu Biserica Romei • asediul Vienei 1683 - implicarea domnilor români • Tratatul de la Blaj • Diploma leopoldină din 1691 • organizarea Transilvaniei sub habsburgi • confruntarea dintre filo-habsburgi și filo-otomani 7.3. Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Opțiunile politice ale Țărilor Române la cumpăna secolelor al XVII-lea - al XVIII-lea • relațiile diplomatice și militare cu puterile vecine • schimbarea statutului domniei • <i>partide boierești</i> • mazilire
8. Modernitatea – o nouă viziune asupra lumii	8.1. Iluminismul și noile idei despre om și societate • educație și rațiune, gândirea critică • drepturi naturale, civile, contract social • opinia publică • noi principii de guvernare • apariția enciclopediilor • Montesquieu, Voltaire, Jean-Jacques Rousseau, Denis Diderot
9. Modernitatea în spațiul românesc	9.1. Românii în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea

Domenii de conținut	Conținuturi
	• <i>Problema Orientală</i> • regim fanariot – statut politico-juridic • ocupație militară și pierderi teritoriale în timpul războaielor ruso-austro-otomane Studiu de caz: Călători străini despre Principatele Române 9.2. Epoca Luminilor în Transilvania • Unirea cu Biserica Romei • reformismul habsburgic • <i>Edictul de Toleranță</i> • Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan • <i>Școala Ardeleană. Afirmarea latinității</i> 9.3. Inițiative și acțiuni de modernizare în spațiul românesc în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea • reformele lui Constantin Mavrocordat și Iosif al II-lea • memoriile de la Focșani și Șistov • Partida Națională • proiecte de Constituții • <i>Supplex Libellus Valachorum</i> 9.4. Revenirea la domniile pământene. Regulamentele Organice • Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821) • Convenția de la Akkerman (1826) • Tratatul de la Adrianopol (1829) • Protectorat • Regulamentele Organice
10. Secolul națiunilor	10.1. Revoluțiile de la 1848-1849: libertate, unitate și schimbare • drepturi cetățenești, mișcări naționale • revoluțiile din Franța, statele italiene, Confederația Germană, Imperiul Habsburgic • Giuseppe Garibaldi • Napoleon al III-lea
11. Emanciparea politică și națională	11.1. Generația pașoptistă și idealul național • locotenență domnească • naționalism • liberalism politic • proiecte politice pașoptiste Studiu de caz: Rolul emigrației românești în păstrarea idealurilor pașoptiste 11.2. Unirea Principatelor Române de la 1859 și domnia lui Alexandru Ioan Cuza • de la Congresul de la Paris (1856) la recunoașterea internațională a unirii • Reformele • Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris (1864) – domnia autoritară Studiu de caz: „Monstruoasa coaliție“ 11.3. Carol I – modernizarea și consolidarea politică a României • aducerea Prințului străin • Constituția din 1866 • vot censitar • Războiul de Independență (1877-1878) • Regat • partide politice

Domenii de conținut	Conținuturi
	- acțiuni de politică externă 1878-1914 11.4. Societatea românească la cumpăna secolelor al XIX-lea și al XX-lea (economie, societate, cultură) - politica „Prin noi înșine“ - politica „Pașilor mărunți“ - Academia Română - legislația modernă - capitalul străin și infrastructurile moderne - problema agrară Studiu de caz: Carmen Sylva - activitatea culturală și umanitară Studiu de caz: Expoziția generală română din 1906 11.5. Situația românilor din afara granițelor statului român - deznaționalizare - dualismul austro-ungar - gubernie - partide și grupări politice românești din Transilvania, Basarabia și Bucovina <i>Memorandum</i> Studiu de caz: Asociații și societăți literare și culturale (A.S.T.R.A., Societatea pentru Cultura Românilor, Arboroasa)
12. Mondializare, cooperare și conflict la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	12.1. Conflictul care a schimbat lumea - „Marele Război” - război total, neutralitate - capitulare, armistițiu - refugiați
13. De la război la pace. România și Întregirea Națională	13.1. „Marele Război” și unificarea națională - participarea României la război - viața cotidiană - Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România - Regele Ferdinand I, Regina Maria Studiu de caz: Ecaterina Teodorescu 13.2. România în relațiile internaționale în perioada interbelică - autodeterminare națională - noua diplomatie și Tratatul de Pace din 1919-1920 - securitate colectivă și alianțe regionale - Mica Înțelegere și Antanta Balcanică - revizionism - Take Ionescu - Nicolae Titulescu
14. Democrație și totalitarism. Al Doilea Război Mondial	14.1. Dinamica statelor democratice - votul universal, parlamentarism, pluralism, alegeri libere activism civic - mișcarea feministă. Eleanor Roosevelt - mass- media - reformele sociale 14.2. Regimurile totalitare interbelice: comunism, fascism, nazism - instaurarea și evoluția regimurilor totalitare - monopol ideologic - poliție politică - cultul personalității - partid unic, organizații de masă, teroare, represiune

Domenii de conținut	Conținuturi
	14.3. Al Doilea Război Mondial - un conflict global • <i>sfere de influență</i> • <i>război fulger</i> • deportări, Holocaust, mișcare de rezistență • bomba atomică • regim de ocupație militară • Coaliția Națiunilor Unite, capitularea puterilor Axei • Winston Churchill-arhitectul rezistenței britanice
15. Democrație și autoritarism. Al Doilea Război Mondial	15.1. Evoluții politice în România interbelică • Constituția din 1923 • partide democratice și extremiste • criza dinastică • regimul de autoritate monarhică al lui Carol al II-lea 15.2. Diversitate etnică și confesională. Statutul minorităților naționale • majoritate și minorități etnice și confesionale • partide etnice • politici educaționale și culturale Studiu de caz: Presa minorităților naționale în România interbelică 15.3. Societate, cultură și economie în România interbelică • reforma agrară (1918-1921) • politicile interbelice privind industria și comerțul: neoliberalismul, politica „porților deschise” și corporatismul • Marea Criză Economică • tradiționalism și sincronism Studiu de caz: București - „Micul Paris” 15.4. România în anii celui de-Al Doilea Război Mondial • sferele de influență și pierderile teritoriale • de la regimul național-legionar la regimul antonescian • Holocaustul • participarea României la campaniile militare (1941-1945) • 23 august 1944 Studiu de caz: Consiliile de Coroană și pierderile teritoriale din anul 1940
16. De la „Războiul Rece” la istoria recentă	16.1. „Războiul Rece”. Un nou sistem internațional • Cortina de Fier • <i>doctrina îndiguirii</i> • bipolaritate ideologică • formarea NATO și a Pactului de la Varșovia • crize sistemice și destindere • cursa înarmărilor • <i>Declarația Universală a Drepturilor Omului</i> • Nikita S. Hrușciov, John F. Kennedy, Ronald Reagan 16.2. Lumea postbelică între reconstrucția democratică și evoluția regimurilor comuniste • integrare europeană • democrația postbelică • Cominform, CAER • criza regimurilor comuniste • <i>perestroika, glasnost</i> • zidul Berlinului • crizele energetice • decolonizarea și problemele sudului global

Domenii de conținut	Conținuturi
	• Mao Zedong • Papa Ioan Paul al II-lea • Margaret Thatcher • Helmut Kohl Studiu de caz: 1968- Primăvara de la Praga
17. Regimul comunist. Revenirea la democrație și integrarea euro-atlantică	17.1. Drumul către totalitarism (1944-1947) • Convenția de Armistițiu (1944) • sovietizare • coalițiile guvernamentale (1944-1945) • activitatea guvernului dr. Petru Groza • alegerile din 1946 • desființarea pluralismului politic • înlăturarea monarhiei 17.2. Regimul comunist în perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej • „democrația populară” • Constituțiile din 1948 și 1952 • lupta pentru putere în structurile comuniste • naționalizare, etatizare, colectivizare • economie planificată • politicile represive • construcția Blocului Estic (Cominform, C.A.E.R., Tratatul de la Varșovia) <i>Studiu de caz:</i> Evoluția realismului socialist 17.3. Regimul comunist în perioada Nicolae Ceaușescu • Constituția din 1965 • construcția partidului-stat • noile „revoluții” în industrie, agricultură și cultură • cultul personalității • politica externă de la deschidere la izolaționism • criza sistemului din anii ‘80 <i>Studiu de caz:</i> Cântarea României 17.4. România în tranziția către democrație și economie de piață • Revoluția din 1989 • forme de organizare politică (1989-1991) • societate civilă • Fenomenul „Piața Universității” • „mineriadele” • Constituția din 1991 • alegerile și alternanța la putere • privatizare 17.5. Integrarea euro-atlantică a României • evoluția României de la structurile Blocului Estic la Pactul de la Snagov (1990-1995) • aderarea României la N.A.T.O. și integrarea în U.E. • migrația

Anexa nr. 8.3. Programa de examen pentru disciplina *Istorie* – IST_P3 (TC)

- *Proba E – a două probă (probă scrisă, specifică profilului/specializării)*
- *Filiera vocațională: profilul artistic, specializarea muzică, toate secțiile și subsecțiile; specializarea conservare-restaurare bunuri culturale; specializarea arte vizual; specializarea coregrafie, toate secțiile; specializarea arta actorului*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istorie* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba E – a doua probă**, în cazul filierei vocaționale, profilurile și specializările menționate mai sus, din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluările specifice acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025 și nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul utilizează informații din surse istorice, analizează evenimente și procese istorice, argumentează și formulează judecăți de valoare, utilizează gândirea critică, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului (*TC / TC+CS*) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istorie*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate
CG2	Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice
CG3	Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice
CG4	Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

CG1 – Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate
IX.CS1.2	Explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice
X.CS1.1	Utilizarea conceptelor istorice în descrierea evenimentelor și proceselor istorice desfășurate în contexte naționale și internaționale
X.CS1.2	Compararea evenimentelor și proceselor istorice similare din perioade sau spații diferite (naționale și internaționale) folosind diferite criterii
XI.CS1.1	Clasificarea evenimentelor și proceselor istorice după criterii sociale, economice, politice și culturale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS1.2	Argumentarea importanței evenimentelor și proceselor istorice prin raportare la contextul epocii
XII.CS1.1	Formularea de puncte de vedere argumentate referitoare la impactul unor evenimente și procese istorice asupra lumii contemporane
XII.CS1.2	Corelarea evenimentelor și proceselor istorice naționale și internaționale pentru a analiza evoluția societății

CG2 – Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață
IX.CS2.2	Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice
X.CS2.1	Corelarea informațiilor din surse multiple pentru a formula opinii
X.CS2.2	Clasificarea informațiilor oferite de surse istorice după criterii diverse pentru a realiza comparații
XI.CS2.1	Analizarea critică a surselor pentru a explica fapte și procese istorice
XI.CS2.2	Explicarea punctelor de vedere identificate în surse istorice
XII.CS2.1	Argumentarea unei perspective personale asupra unui subiect istoric pe baza informațiilor din surse
XII.CS2.2	Evaluarea relevanței și credibilității informațiilor din surse în rezolvarea unor situații-problemă din viața cotidiană

CG3 – Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite
IX.CS3.2	Recunoașterea elementelor civice și culturale care contribuie la identitatea Europei contemporane
X.CS3.1	Compararea aspectelor de organizare politică, socială și economică în diverse epoci istorice
X.CS3.2	Motivarea necesității respectării drepturilor fundamentale ale omului, folosind fapte istorice
XI.CS3.1	Explicarea evoluției comunităților umane din perspective politice, sociale și economice
XI.CS3.2	Argumentarea contribuției diversității culturale la dezvoltarea societății
XII.CS3.1	Argumentarea relevanței unor experiențe istorice pentru înțelegerea societății contemporane

CG4 – Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS4.1	Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric
X.CS4.1	Realizarea de prezentări pe teme istorice, utilizând diverse mijloace, inclusiv digitale și de IA
X.CS4.2	Relatarea faptelor și proceselor istorice pe baza unor repere date
XI.CS4.1	Integrarea informațiilor din surse variate pentru realizarea unor eseuri argumentative
XII.CS4.1	Prezentarea unor demersuri civice valorificând critic experiența istorică

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Moștenirea timpurilor îndepărtate	1.1. Geții și dacii de la Burebista la Decebal. Cucerirea romană ● formarea și evoluția statului dac ● tarabostes, comati ● războaiele daco-romane ● Adamclisi, Columna lui Traian
2. Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	2.1. Roma antică. De la Regalitate la Imperiu ● regalitate, republică, imperiu ● evoluția instituțiilor ● expansiune și organizarea provinciilor ● procesul de romanizare
3. De la cucerirea romană la etnogeneză	3.1. Constituirea Daciei romane. Civilizația materială și spirituală ● organizarea provinciei ● procesul de romanizare ● structuri sociale ● cultură și spiritualitate 3.2. Etnogeneza românească ● sinteza daco-romană ● aportul slavilor ● formarea limbii române ● teoria continuității ● teoria imigraționistă
4. Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală	4.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană ● organizarea societății medievale ● ierarhia feudală ● domeniul feudal ● viața omului între ritmurile naturii și credință ● orașul medieval: organizare, activități, conducere 4.2. Biserica în Evul Mediu ● Marea Schismă ● Cruciadele
5. Statele medievale românești	5.1. Transilvania medievală. Locul românilor în Regatul Ungariei ● românii în <i>Cronica Notarului Anonim</i> ● voievodate, țări ● sași, secui, cavaleri teutoni ● statutul Transilvaniei în cadrul Regatului Ungariei ● Congregația Generală a Stărilor. 5.2. Începuturile statalității medievale românești: Țara Românească și Moldova ● <i>Diploma Cavalerilor Ioaniți</i> ● descălecat, întemeiere ● criza dinastică din Regatul Ungariei ● raporturile cu regii angevini și Polonia
6. Țările Române între Europa creștină și Imperiul Otoman în secolele al XIV-lea - al XVI-lea	6.1. Diplomatie, conflict și echilibrul puterii în relațiile internaționale ● expansiunea otomană în Balcani ● cruciada târzie ● strategii și tactici militare ● Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare

Domenii de conținut	Conținuturi
	6.2. Politica internă a domnilor români între legitimitate și contestare • relațiile domn-boieri • ctitorii și relația cu Biserica • susținerea orașelor • fiscalitate • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș 6.3. Regimul politico-juridic și economic al dominației otomane • autonomie • tribut • obligații economice și militare • integrarea statelor românești în sistemul otoman • Petru Rareș • Mihai Viteazul - Unirea Țărilor Române
7. Zorii Modernității 1601-1711/1716	7.1. Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Viața politică la mijlocul secolului al XVII-lea • consolidarea puterii domnești • conflicte regionale • reforme economice, administrative, juridice și culturale. 7.2. Transilvania de la dominația otomană la provincie habsburgică • asediul Vienei (1683) - implicarea domnilor români • Diploma leopoldină din 1691 • organizarea Transilvaniei sub habsburgi 7.3. Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Opțiunile politice ale Țărilor Române la cumpăna secolelor al XVII-lea - al XVIII-lea • relațiile diplomatice și militare cu puterile vecine • schimbarea statutului domniei • <i>partide boierești</i>
8. Modernitatea – o nouă viziune asupra lumii	8.1. Iluminismul și noile idei despre om și societate • educație și rațiune, gândirea critică • drepturi naturale, civile, contract social • opinia publică • noi principii de guvernare • apariția enciclopediilor
9. Modernitatea în spațiul românesc	9.1. Românii în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea • <i>Problema Orientală</i> • regim fanariot - statut politico-juridic • ocupație militară și pierderi teritoriale în timpul războaielor ruso-austro-otomane 9.2. Epoca Luminilor în Transilvania • Unirea cu Biserica Romei • reformismul habsburgic • Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan • Școala Ardeleană 9.3. Inițiative și acțiuni de modernizare în spațiul românesc în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea • reformele lui Constantin Mavrocordat și Iosif al II-lea • memoriile de la Focșani și Șistov • Partida Națională • <i>Supplex Libellus Valachorum</i> 9.4. Revenirea la domniile pământene. Regulamentele Organice

Domenii de conținut	Conținuturi
	• Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821) • Protectorat • Regulamentele Organice
10. Secolul națiunilor	10.1. Revoluțiile de la 1848-1849: libertate, unitate și schimbare • drepturi cetățenești, mișcări naționale • revoluțiile din Franța, statele italiene, Confederația Germană, Imperiul Habsburgic
11. Emanciparea politică și națională	11.1. Generația pașoptistă și idealul național • locotenență domnească • naționalism • liberalism politic • proiecte politice pașoptiste 11.2. Unirea Principatelor Române de la 1859 și domnia lui Alexandru Ioan Cuza • de la Congresul de la Paris (1856) la recunoașterea internațională a unirii • Reformele • Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris (1864) - domnia autoritară 11.3. Carol I – modernizarea și consolidarea politică a României • Aducerea Prințului străin • Constituția din 1866 • Războiul de Independență (1877-1878) • Regatul • partide politice • acțiuni de politică externă 1878-1914 11.4. Situația românilor din afara granițelor statului român • deznaționalizare • dualismul austro-ungar • gubernie • partide și grupări politice românești din Transilvania, Basarabia și Bucovina • <i>Memorandum</i>
12. Mondializare, cooperare și conflict la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	12.1. Conflictul care a schimbat lumea - „Marele Război” • război total, neutralitate • capitulare, armistițiu • refugiați
13. De la război la pace. România și Întregirea Națională	13.1. „Marele Război” și unificarea națională • participarea României la război • Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România • Regele Ferdinand I, Regina Maria 13.2. România în relațiile internaționale în perioada interbelică • autodeterminare națională • noua diplomație și Tratatul de Pace din 1919-1920 • securitate colectivă și alianțe regionale - Mica Înțelegere și Antanta Balcanică • revizionism • Take Ionescu • Nicolae Titulescu

Domenii de conținut	Conținuturi
14. Democrație și totalitarism. Al Doilea Război Mondial	14.1. Dinamica statelor democratice • votul universal, parlamentarism, pluralism, alegeri libere • activism civic • mișcarea feministă. Eleanor Roosevelt • mass- media • reforme sociale 14.2. Regimurile totalitare interbelice: comunism, fascism, nazism • instaurarea și evoluția regimurilor totalitare • monopol ideologic • poliție politică • cultul personalității • partid unic, organizații de masă, teroare, represiune 14.3. Al Doilea Război Mondial- un conflict global • <i>sfere de influență</i> • <i>război fulger</i> • deportări, Holocaust, mișcare de rezistență • bomba atomică • regim de ocupație militară • Coaliția Națiunilor Unite, capitularea puterilor Axei • Winston Churchill-arhitectul rezistenței britanice
15. Democrație și autoritarism. Al Doilea Război Mondial	15.1. Evoluții politice în România interbelică • Constituția din 1923 • partide democratice și extremiste • criza dinastică • regimul de autoritate monarhică al lui Carol al II-lea 15.2. România în anii celui de-Al Doilea Război Mondial • sferele de influență și pierderile teritoriale • de la regimul național-legionar la regimul antonescian • Holocaustul • participarea României la campaniile militare (1941-1945) • 23 august 1944
16. De la „Războiul Rece” la istoria recentă	16.1. „Războiul Rece”. Un nou sistem internațional • Cortina de Fier • <i>doctrina îndiguirii</i> • bipolaritate ideologică • formarea NATO și a Pactului de la Varșovia • crize sistemice și destindere • cursa înarmărilor • <i>Declarația Universală a Drepturilor Omului</i>
17. Regimul comunist. Revenirea la democrație și integrarea euro-atlantică	17.1. Drumul către totalitarism (1944-1947) • Convenția de Armistițiu (1944) • sovietizare • activitatea guvernului dr. Petru Groza • alegerile din 1946 • desființarea pluralismului politic • înlăturarea monarhiei 17.2. Regimul comunist în perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej • „democrația populară” • Constituțiile din 1948 și 1952 • lupta pentru putere în structurile comuniste

Domenii de conținut	Conținuturi
	• naționalizare, etatizare, colectivizare • economie planificată • politicile represive • construcția Blocului Estic (Cominform, C.A.E.R., Tratatul de la Varșovia) 17.3. Regimul comunist în perioada Nicolae Ceaușescu • Constituția din 1965 • construcția partidului-stat • noile „revoluții” în industrie, agricultură și cultură • cultul personalității • politica externă de la deschidere la izolaționism • criza sistemului din anii '80 17.4. România în tranziția către democrație și economie de piață • Revoluția din 1989 • forme de organizare politică (1989-1991) • societate civilă • Fenomenul „Piața Universității” • „mineriadele” • Constituția din 1991 • alegerile și alternanța la putere • privatizare 17.5. Integrarea euro-atlantică a României • evoluția României de la structurile Blocului Estic la Pactul de la Snagov (1990-1995) • aderarea României la N.A.T.O. și integrarea în U.E. • migrația

Anexa nr. 8.4. Programa de examen pentru disciplina Istorie – IST_P4 (TC)

- *Proba F (probă scrisă, complementară disciplinelor de la Proba E)*
- *Filieră teoretică: profilul real, toate specializările; filieră tehnologică: toate profilurile, toate specializările; filieră vocațională: toate profilurile, toate specializările*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Istorie* fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru **proba F**, care vizează competențe de bază, din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluările specifice acestui examen.

Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinele ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025 și nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin proba de examen la această disciplină este de a constata măsura în care candidatul utilizează informații din surse istorice, analizează evenimente și procese istorice, argumentează și formulează judecăți de valoare, utilizează gândirea critică, în situații de complexitate corespunzătoare curriculumului (*TC / TC+CS*) și tipului de probă.

Prin susținerea probei de examen la disciplina *Istorie*, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate
CG2	Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice
CG3	Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice
CG4	Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

CG1 – Analizarea evenimentelor și proceselor istorice, folosind reperele de timp și spațiu, conceptele și limbajul specific istoriei, pentru a elabora explicații și interpretări argumentate

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS1.1	Utilizarea reperelor de timp și spațiu în relatarea evenimentelor și proceselor istorice din epocile studiate
IX.CS1.2	Explicarea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente și procese istorice
X.CS1.1	Utilizarea conceptelor istorice în descrierea evenimentelor și proceselor istorice desfășurate în contexte naționale și internaționale
X.CS1.2	Compararea evenimentelor și proceselor istorice similare din perioade sau spații diferite (naționale și internaționale) folosind diferite criterii
XI.CS1.1	Clasificarea evenimentelor și proceselor istorice după criterii sociale, economice, politice și culturale

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS1.2	Argumentarea importanței evenimentelor și proceselor istorice prin raportare la contextul epocii
XII.CS1.1	Formularea de puncte de vedere argumentate referitoare la impactul unor evenimente și procese istorice asupra lumii contemporane
XII.CS1.2	Corelarea evenimentelor și proceselor istorice naționale și internaționale pentru a analiza evoluția societății

CG2 – Formularea de argumente și judecăți de valoare folosind informațiile din surse care prezintă perspective multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS2.1	Recunoașterea tipurilor de surse istorice pentru a le valorifica în diverse contexte de viață
IX.CS2.2	Extragerea informațiilor din surse diferite pe baza unor repere istorice
X.CS2.1	Corelarea informațiilor din surse multiple pentru a formula opinii
X.CS2.2	Clasificarea informațiilor oferite de surse istorice după criterii diverse pentru a realiza comparații
XI.CS2.1	Analizarea critică a surselor pentru a explica fapte și procese istorice
XI.CS2.2	Explicarea punctelor de vedere identificate în surse istorice
XII.CS2.1	Argumentarea unei perspective personale asupra unui subiect istoric pe baza informațiilor din surse
XII.CS2.2	Evaluarea relevanței și credibilității informațiilor din surse în rezolvarea unor situații-problemă din viața cotidiană

CG3 – Valorificarea experienței istorice și a diversității culturale pentru argumentarea atitudinilor civice

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS3.1	Descrierea evoluției formelor de organizare politică în epoci istorice diferite
IX.CS3.2	Recunoașterea elementelor civice și culturale care contribuie la identitatea Europei contemporane
X.CS3.1	Compararea aspectelor de organizare politică, socială și economică în diverse epoci istorice
X.CS3.2	Motivarea necesității respectării drepturilor fundamentale ale omului, folosind fapte istorice
XI.CS3.1	Explicarea evoluției comunităților umane din perspective politice, sociale și economice
XI.CS3.2	Argumentarea contribuției diversității culturale la dezvoltarea societății
XII.CS3.1	Argumentarea relevanței unor experiențe istorice pentru înțelegerea societății contemporane

CG4 – Utilizarea gândirii critice și a strategiilor de învățare autonomă, colaborativă și continuă folosind exemple din istorie

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS4.1	Selectarea surselor necesare pentru prezentarea unui eveniment și/sau proces istoric
X.CS4.1	Realizarea de prezentări pe teme istorice, utilizând diverse mijloace, inclusiv digitale și de IA
X.CS4.2	Relatarea faptelor și proceselor istorice pe baza unor repere date
XI.CS4.1	Integrarea informațiilor din surse variate pentru realizarea unor eseuri argumentative
XII.CS4.1	Prezentarea unor demersuri civice valorificând critic experiența istorică

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Moștenirea timpurilor îndepărtate	1.1. Geții și dacii de la Burebista la Decebal. Cucerirea romană ● formarea și evoluția statului dac ● tarabostes, comati ● războaiele daco-romane ● Adamclisi, Columna lui Traian
2. Originile civilizației europene: modele politice și culturale în lumea greco-romană	2.1. Roma antică. De la Regalitate la Imperiu ● regalitate, republică, imperiu ● evoluția instituțiilor ● expansiune și organizarea provinciilor ● procesul de romanizare
3. De la cucerirea romană la etnogeneza	3.1. Constituirea Daciei romane. Civilizația materială și spirituală ● organizarea provinciei ● procesul de romanizare ● structuri sociale ● cultură și spiritualitate 3.2. Etnogeneza românească ● sinteza daco-romană ● aportul slavilor ● formarea limbii române ● teoria continuității ● teoria imigraționistă
4. Credință, putere și cunoaștere în lumea medievală	4.1. Societate, mentalități și viață cotidiană. Lumea urbană ● organizarea societății medievale ● ierarhia feudală ● domeniul feudal ● viața omului între ritmurile naturii și credință ● orașul medieval: organizare, activități, conducere 4.2. Biserica în Evul Mediu ● Marea Schismă ● Cruciadele
5. Statele medievale românești	5.1. Transilvania medievală. Locul românilor în Regatul Ungariei ● românii în <i>Cronica Notarului Anonim</i> ● voievodate, țări ● sași, secui, cavaleri teutoni ● statutul Transilvaniei în cadrul Regatului Ungariei ● Congregația Generală a Stărilor. 5.2. Începuturile statalității medievale românești: Țara Românească și Moldova ● <i>Diploma Cavalerilor Ioaniți</i> ● descălecat, întemeiere ● criza dinastică din Regatul Ungariei ● raporturile cu regii angevini și Polonia
6. Țările Române între Europa creștină și Imperiul Otoman în secolele al XIV-lea - al XVI-lea	6.1. Diplomatie, conflict și echilibrul puterii în relațiile internaționale ● expansiunea otomană în Balcani ● cruciada târzie ● strategii și tactici militare ● Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare

Domenii de conținut	Conținuturi
	6.2. Politica internă a domnilor români între legitimitate și contestare • relațiile domn-boieri • ctitorii și relația cu Biserica • susținerea orașelor • fiscalitate • Mircea cel Bătrân, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș 6.3. Regimul politico-juridic și economic al dominației otomane • autonomie • tribut • obligații economice și militare • integrarea statelor românești în sistemul otoman • Petru Rareș • Mihai Viteazul - Unirea Țărilor Române
7. Zorii Modernității 1601-1711/1716	7.1. Epoca lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Viața politică la mijlocul secolului al XVII-lea • consolidarea puterii domnești • conflicte regionale • reforme economice, administrative, juridice și culturale. 7.2. Transilvania de la dominația otomană la provincie habsburgică • asediul Vienei (1683) - implicarea domnilor români • Diploma leopoldină din 1691 • organizarea Transilvaniei sub habsburgi 7.3. Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir. Opțiunile politice ale Țărilor Române la cumpăna secolelor al XVII-lea - al XVIII-lea • relațiile diplomatice și militare cu puterile vecine • schimbarea statutului domniei • <i>partide boierești</i>
8. Modernitatea – o nouă viziune asupra lumii	8.1. Iluminismul și noile idei despre om și societate • educație și rațiune, gândirea critică • drepturi naturale, civile, contract social • opinia publică • noi principii de guvernare • apariția enciclopediilor
9. Modernitatea în spațiul românesc	9.1. Românii în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea • <i>Problema Orientală</i> • regim fanariot - statut politico-juridic • ocupație militară și pierderi teritoriale în timpul războaielor ruso-austro-otomane 9.2. Epoca Luminilor în Transilvania • Unirea cu Biserica Romei • reformismul habsburgic • Răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan • Școala Ardeleană 9.3. Inițiative și acțiuni de modernizare în spațiul românesc în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea • reformele lui Constantin Mavrocordat și Iosif al II-lea • memoriile de la Focșani și Șistov • Partida Națională • <i>Supplex Libellus Valachorum</i> 9.4. Revenirea la domniile pământene. Regulamentele Organice

Domenii de conținut	Conținuturi
	• Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821) • Protectorat • Regulamentele Organice
10. Secolul națiunilor	10.1. Revoluțiile de la 1848-1849: libertate, unitate și schimbare • drepturi cetățenești, mișcări naționale • revoluțiile din Franța, statele italiene, Confederația Germană, Imperiul Habsburgic
11. Emanciparea politică și națională	11.1. Generația pașoptistă și idealul național • locotenență domnească • naționalism • liberalism politic • proiecte politice pașoptiste 11.2. Unirea Principatelor Române de la 1859 și domnia lui Alexandru Ioan Cuza • de la Congresul de la Paris (1856) la recunoașterea internațională a unirii • Reformele • Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris (1864) - domnia autoritară 11.3. Carol I – modernizarea și consolidarea politică a României • Aducerea Prințului străin • Constituția din 1866 • Războiul de Independență (1877-1878) • Regatul • partide politice • acțiuni de politică externă 1878-1914 11.4. Situația românilor din afara granițelor statului român • deznaționalizare • dualismul austro-ungar • gubernie • partide și grupări politice românești din Transilvania, Basarabia și Bucovina • <i>Memorandum</i>
12. Mondializare, cooperare și conflict la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	12.1. Conflictul care a schimbat lumea - „Marele Război” • război total, neutralitate • capitulare, armistițiu • refugiați
13. De la război la pace. România și Întregirea Națională	13.1. „Marele Război” și unificarea națională • participarea României la război • Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România • Regele Ferdinand I, Regina Maria 13.2. România în relațiile internaționale în perioada interbelică • autodeterminare națională • noua diplomație și Tratatul de Pace din 1919-1920 • securitate colectivă și alianțe regionale - Mica Înțelegere și Antanta Balcanică • revizionism • Take Ionescu • Nicolae Titulescu

Domenii de conținut	Conținuturi
14. Democrație și totalitarism. Al Doilea Război Mondial	14.1. Dinamica statelor democratice • votul universal, parlamentarism, pluralism, alegeri libere • activism civic • mișcarea feministă. Eleanor Roosevelt • mass- media • reforme sociale 14.2. Regimurile totalitare interbelice: comunism, fascism, nazism • instaurarea și evoluția regimurilor totalitare • monopol ideologic • poliție politică • cultul personalității • partid unic, organizații de masă, teroare, represiune 14.3. Al Doilea Război Mondial- un conflict global • <i>sfere de influență</i> • <i>război fulger</i> • deportări, Holocaust, mișcare de rezistență • bomba atomică • regim de ocupație militară • Coaliția Națiunilor Unite, capitularea puterilor Axei • Winston Churchill-arhitectul rezistenței britanice
15. Democrație și autoritarism. Al Doilea Război Mondial	15.1. Evoluții politice în România interbelică • Constituția din 1923 • partide democratice și extremiste • criza dinastică • regimul de autoritate monarhică al lui Carol al II-lea 15.2. România în anii celui de-Al Doilea Război Mondial • sferele de influență și pierderile teritoriale • de la regimul național-legionar la regimul antonescian • Holocaustul • participarea României la campaniile militare (1941-1945) • 23 august 1944
16. De la „Războiul Rece” la istoria recentă	16.1. „Războiul Rece”. Un nou sistem internațional • Cortina de Fier • <i>doctrina îndiguirii</i> • bipolaritate ideologică • formarea NATO și a Pactului de la Varșovia • crize sistemice și destindere • cursa înarmărilor • <i>Declarația Universală a Drepturilor Omului</i>
17. Regimul comunist. Revenirea la democrație și integrarea euro-atlantică	17.1. Drumul către totalitarism (1944-1947) • Convenția de Armistițiu (1944) • sovietizare • activitatea guvernului dr. Petru Groza • alegerile din 1946 • desființarea pluralismului politic • înlăturarea monarhiei 17.2. Regimul comunist în perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej • „democrația populară” • Constituțiile din 1948 și 1952 • lupta pentru putere în structurile comuniste

Domenii de conținut	Conținuturi
	• naționalizare, etatizare, colectivizare • economie planificată • politicile represive • construcția Blocului Estic (Cominform, C.A.E.R., Tratatul de la Varșovia) 17.3. Regimul comunist în perioada Nicolae Ceaușescu • Constituția din 1965 • construcția partidului-stat • noile „revoluții” în industrie, agricultură și cultură • cultul personalității • politica externă de la deschidere la izolaționism • criza sistemului din anii '80 17.4. România în tranziția către democrație și economie de piață • Revoluția din 1989 • forme de organizare politică (1989-1991) • societate civilă • Fenomenul „Piața Universității” • „mineriadele” • Constituția din 1991 • alegerile și alternanța la putere • privatizare 17.5. Integrarea euro-atlantică a României • evoluția României de la structurile Blocului Estic la Pactul de la Snagov (1990-1995) • aderarea României la N.A.T.O. și integrarea în U.E. • migrația